

*ΘΕΩΡΙΑ

- ❖ **Προτάσεις:** οι προτάσεις χωρίζονται σε κύριες/ανεξάρτητες και σε δευτερεύουσες/εξαρτημένες.
- ❖ Οι σύνδεσμοι που συνδέουν τις **κύριες** προτάσεις είναι: και, ούτε, είτε-είτε, ή, αντί, ώστε (συμπλεκτικοί, διαζευκτικοί, αντιθετικοί και πιο σπάνια συμπερασματικοί).
π.χ Ηρθε και έφυγε γρήγορα.
- ❖ Οι σύνδεσμοι που εισάγουν τις **δευτερεύουσες** προτάσεις είναι: ότι, να, επειδή, όταν, αν, ώστε, για να, κλπ. Η δευτερεύουσα εξαρτάται πάντα από την κύρια πρόταση.
π.χ Στο είπα για να το σημειώσεις.
- ❖ **Ασύνδετο σχήμα:** όταν οι προτάσεις δεν συνδέονται με συνδέσμους, αλλά παρατίθενται η μία πίσω από την άλλη, με κόμμα.
π.χ Γύρισα, έφαγα, ζάπλωσα.
- ❖ Οι προτάσεις μπορεί να συνδέονται μεταξύ τους **κατά παράταξη (παρατακτικά)**, ή **καθ'υπόταξη (υποτακτικά)**.
- ❖ **Παρατακτικά** συνδέονται όμοιες προτάσεις, κύρια με κύρια, ή δευτερεύουσα με δευτερεύουσα.
π.χ Ο Κώστας διάβασε και πέρασε.
- ❖ **Υποτακτικά** συνδέονται κυρίως κύρια με δευτερεύουσα πρόταση, ή δευτερεύουσα με δευτερεύουσα.
π.χ Θυμήθηκα ότι έπρεπε να έχουμε βγει από την άλλη έξοδο.

**ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1) Να συνδέσετε παρατακτικά ή υποτακτικά τις παρακάτω προτάσεις. Σε κάθε περίπτωση, να σημειώσετε δίπλα τον τρόπο που επιλέξατε.

- Ήθελα πολύ να τον δω δεν τον πρόλαβα.
- Ήθελα να ήξερα γύρναγες τόση ώρα.
- Σου μίλησα απότομα είχα νεύρα με τη δουλειά.
- κλάψεις όχι, το αποτέλεσμα είναι το ίδιο.
- να μαλώνουμε, δεν κάθεται να το συζητήσουμε?
- Θα θυμώσω πολύ καταλάβω ότι μου είπες ψέμματα.

*ΘΕΩΡΙΑ

- ❖ *Πολυσημία*: όταν μια λέξη έχει διαφορετικές σημασίες ανάλογα με το γλωσσικό περιβάλλον/θέμα στο οποίο θα την τοποθετήσεις.
π.χ Η γλώσσα είναι πολύ ωραίο ψάρι.
Τι γλώσσα μιλούν σε αυτή τη χώρα?
Μάζεψε τη γλώσσα σου.
- ❖ Οι δευτερεύουσες προτάσεις που είδαμε πιο πάνω, χωρίζονται σε δύο είδη: τις ονοματικές και τις επιρρηματικές.
- ❖ Οι ονοματικές δευτερεύουσες είναι οι εξής:
- ειδικές (ότι, πως)
 - βουλητικές (να)
 - ενδοιαστικές (μη, μήπως)
 - πλάγιες ερωτηματικές (αν, ποιος, τι, πόσο, κλπ.)
 - κάποιες αναφορικές (όσος, όποιος)
 - **ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ**: ατικείμενο, υποκείμενο, επεξήγηση

- ❖ Οι **επιρρηματικές δευτερεύουσες** είναι οι εξής:
- αιτιολογικές (επειδή, διότι, εξαιτίας, κλπ.)
 - χρονικές (όταν, όποτε, ενώ, ταυτόχρονα, μόλις, κλπ.)
 - τελικές-σκοπού (για να, ώστε)
 - υποθετικές (αν)
 - εναντιωματικές/παραχωρητικές (αν και, ενώ, μολονότι, παρόλο, και να)
 - συμπερασματικές/αποτελεσματικές (ώστε)
 - κάποιες αναφορικές (όσο, όπου, όποτε, κλπ.)
 - **ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ:** επιρρηματικός προσδιορισμός αιτίας, χρόνου, σκοπού, κλπ.

****ΑΣΚΗΣΕΙΣ**

- 1) Να μετατρέψετε τις παρακάτω προτάσεις σε ευθύ λόγο.
- Είπε ότι θα ερχόταν αν του το λέγαμε νωρίτερα.
.....
 - Την ρώτησα αν αισθανόταν καλύτερα.
.....
 - Μου έλεγε πως δεν ήξερε σε ποιο από τα δύο να καταλήξει.
.....
 - Με ρώταγε τι ώρα θα ήταν πιο καλά να τον πάρει τηλέφωνο.
.....
 - Τόνιζε συνέχεια πως ούτε που την είχε ξαναδεί στη ζωή του.
.....
 - Με απείλησε πως θα με απολύσει αν πω τίποτα σε κανέναν.
.....
 - Με ρώτησε ποιον από τους δύο εμπιστεύομαι περισσότερο.
.....

- Έσκυψε και με ρώτησε ψιθυριστά που ήμουν τόση ώρα.
.....
- Μου είπε ότι ήθελε να του δώσω μια δεύτερη ευκαιρία.
.....
- Με ρώτησε αν θα πάω τελικά να δω την ταινία αύριο.
.....

*ΘΕΩΡΙΑ

ΔΟΜΗ ΑΡΘΡΟΥ-ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Ένα άρθρο έχει:

- Τίτλο
- Επίκαιρο χαρακτήρα
- Δημοσιεύεται σε εφημερίδα, σε περιοδικό, στο διαδίκτυο, κλπ.
- Καταπιάνεται με θέματα ποικίλου ή και συγκεκριμένου περιεχομένου
- Δεν έχει προσωπικό οικείο τόνο
- Είναι περιορισμένης έκτασης
- Διαφοροποιείται από τη λογοτεχνία

4

Η τυπική δομή άρθρου έχει ως εξής:

Πρόλογος :Εκτίθεται το θέμα ή η προβληματική του.

Κύριο μέρος :Παράθεση επαρκούς αποδεικτικού υλικού για:

- διασαφήνιση/εξήγηση της κυρίαρχης ιδέας
- τεκμηρίωση της θέση-ισχυρισμού που διατυπώθηκε στην εισαγωγική παράγραφο
- ανασκευή θέσης

Επίλογος :Κατάληξη σε ένα συμπέρασμα, ανακεφαλαίωση.

ΔΟΜΗ ΟΜΙΛΙΑΣ-ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΟΜΙΛΙΑ: Πρόκειται για προφορικό λόγο που εκφωνείται με αφορμή συγκεκριμένη περίπτωση και με αντικείμενο ευρείας θεματολογίας (πολιτικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, επιστημονικό, θρησκευτικό κλπ).

Μία ομιλία μπορεί να απευθύνεται: α) σε εθνικό, διεθνές, κρατικό, διακρατικό, ή άλλο συλλογικό όργανο, β) σε κοινωνικό ακροατήριο.

- ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ: Κυρίες και κύριοι
Αξιότιμο ακροατήριο
Κύριε Διευθυντά
- ΠΡΟΛΟΓΟΣ: Ο ομιλητής παρουσιάζει επιγραμματικά το θέμα, τη σκοπιά από την οποία θα το αντιμετωπίσει και ταυτόχρονα επιδιώκει να κερδίσει το ενδιαφέρον του ακροατηρίου.
- ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ: Ο ομιλητής έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει ανάλογα με το θέμα:
 - Αφήγηση: Πληροφορίες σχετικές με την ιστορική διαδρομή του θέματος ή αναδρομή στο παρελθόν.
 - Βεβαίωση: Αποδεικτικό και τεκμηριωτικό υλικό υπέρ της υποστηριζόμενης θέσης. Παρατίθενται επιχειρήματα με παρουσίαση στοιχείων, δεδομένων, μαρτυριών, απόψεων ειδικών, έτσι που να καλύπτεται σφαιρικά το θέμα και να αναδεικνύεται η ορθότητα των θέσεων του πομπού.
- ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Σύντομη ανακεφαλαίωση, ευχή, προτροπή, επιβεβαίωση των επιχειρημάτων που χρησιμοποιήθηκαν για την υποστήριξη της θέσης.
- ΕΠΙΦΩΝΗΣΗ: Σας ευχαριστώ για το χρόνο σας

**ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1) Να αναγνωρίσετε πλήρως τις δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις.

- Υποθέτω ότι θα έρθει σε μία ώρα.
- Ένα πράγμα φοβάμαι, μήπως άκουσε αυτά που σου έλεγα.
- Ήθελα να μου φέρεις το φαγητό στο κρεβάτι.
- Σκεφτόμουν όλο το βράδυ σε ποια από τις δύο αποφάσεις να καταλήξω.
- Υπάρχει ο φόβος, μήπως αποδειχθεί άλλος από αυτόν που νομίζαμε.
- Αναρωτιόμουν αν είδες την τσάντα που κράταγα χτες.
- Διαδίδεται ότι η διευθύντρια θέλει να παραιτηθεί.
- Ένα είναι φανερό, πως δεν με συμπαθεί ιδιαίτερα.
- Δυστυχώς πρέπει να φύγω σύντομα.
- Σκεφτόμουν αν μπορούσα να γυρίσω το χρόνο πίσω.
- Αυτό αναρωτιόμουν συνέχεια, μήπως τον είχα παρεξηγήσει.
- Ανακοινώθηκε σε όλους ότι με την καινούρια χρονιά θα γίνουν.

6

2) Να αναγνωρίσετε πλήρως τις δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις.

- Έτρεχε για να μην χάσει το τρένο.
- Τον κοιτούσα όλη την ώρα διότι μου άρεσε.
- Αφού ετοιμαστώ, θα περάσω να σε πάρω.
- Η τράπεζα συμφώνησε ώστε να του χορηγήσει δάνειο.
- Όπου πήγαινα με αντιμετώπιζαν άσχημα.
- Δεν είχε κανέναν για να τον βοηθήσει.
- Όταν ήρθες, ήταν πια πολύ αργά.
- Θα κοιμηθώ εδώ καθώς είμαι πολύ κουρασμένος.
- Θα έχω έτοιμη την εργασία όποτε μου πεις.
- Πάρε ένα φακό για να βλέπεις στο σκοτάδι.
- Και που έκανες το δικό σου, δεν πέτυχες τίποτα.
- Όταν σε σκέφτομαι νιώθω υπέροχα.
- Να μου στείλεις τα βιβλία σου προτού φύγεις για Λονδίνο.
- Αν δεν έρθεις πάλι, δεν πρόκειται να σου ξαναμιλήσω.